

САДРЖАЈ

ГЛАВА I

ОСНОВНЕ НАПОМЕНЕ О ПОЈМУ И ПРЕДМЕТУ МЕЂУНАРОДНОГ ТРГОВИНСКОГ ПРАВА.....

	3
1. Појам Међународног трговинског права	3
2. Задатак МТП као наставно-научне дисциплине	5
3. Термин и предмет Међународног трговинског права	7
4. Међународни економски односи (МЕО)	8

ГЛАВА II

ИСТОРИЈСКИ РАЗВОЈ ПРАВА МЕЂУНАРОДНЕ ТРГОВИНЕ И НАСТАНАК МТП.....

	11
1. Етапе развоја међународних економских односа од значаја за МТП..	11
2. МЕО и правила за њихово регулисање до појаве капитализма.....	11
а) Пракса италијанских градова.....	12
б) Рана англосаксонска пракса и период меркантилизма.....	13
3. Развој међународних економских односа у капитализму и настанак МТП.....	15

ГЛАВА III

МЕСТО МТП У ПРАВНОМ СИСТЕМУ.....

	19
1. Опште напомене.....	19
2. Однос са другим гранама права.....	19
2.1. Однос према Међународном јавном праву (МЈП).....	20
2.2. Однос према Међународном приватном праву (МПП)	21
2.3. Однос према домаћем законодавству	22
2.4. Однос са Међународним економским правом (МЕП)	23
2.5. МТП као самостална грана права.....	23

ГЛАВА IV

ИЗВОРИ МЕЂУНАРОДНОГ ТРГОВИНСКОГ ПРАВА.....

	25
1. Појам и врсте извора МТП.....	25
2. Извори МТП општег карактера	26
2.1. Извори МТП који потичу из других грана права	26
2.1.1. Извори МТП из МЈП.....	26
а) Међународни уговори.....	26
б) Међународно обичајно право.....	27
в) Општа начела МЈП као извори МТП.....	28
2.1.2. Извори МТП који потичу из Међународног приватног права ...	29
2.1.3. Извори из домаћег законодавства.....	29

3. Сопствени извори МТП општег карактера.....	33
3.1. Међународни трговински споразуми.....	33
4. Извори МТП пословног (посебног) карактера.....	36
4.1. Унификација права међународне трговине и аутономни извори Међународног пословног права (Lex mercatoria)	37
4.1.1. Опште напомене.....	37
А) Конвенцијско право.....	38
Б) Модели закони.....	39
В) Аутономни извори МТП.....	40
а) Кодификована правила.....	41
а1) Soft law.....	43
б) Типски и адхезиони уговори.....	43
в) Општи услови пословања.....	46
г) Обичаји и узансе за пословање на тржишту или делатности.....	48
г1) Прометни обичаји.....	50
г2) Пословни обичаји.....	50
д) Пословни и производни стандарди.....	51
ђ) Арбитражна пракса међународних трговинских арбитража.....	55

ГЛАВА V

НАЧЕЛА МЕЂУНАРОДНОГ ТРГОВИНСКОГ ПРАВА.....	57
1. Општа начела међународних трговинских односа	57
1.1. Начело слободе трговине.....	58
а) Монопол.....	60
б) Преференцијални (благодиклони) положај.....	60
в) Изједначење и начело правичног третмана.....	61
1.2. Начело слободе трансфера новца и новчаних вредности	61
1.2.1. Слобода трансфера капитала у Европској монетарној унији.....	62
1.2.2. Непостојање универзалног система плаћања	64
1.3. Начело слободе саобраћаја (комуникација)	64
а) Начело слободе пловидбе воденим путевима.....	65
б) Слобода сувоземних комуникација.....	65
в) Слобода ваздушне пловидбе.....	66
г) Слобода искоришћавања електронских средстава везе и „E-commerce“	67
2. Начела МТП у међународним трговинским уговорима.....	70
2.1. Начело (систем) најповлашћеније нације.....	71
2.1.1. Типови клаузула најповлашћеније нације	72
а) Једностране, двостране и мултилатералне клаузуле највећег повлашћења.....	72
б) Безусловне и условне клаузуле највећег повлашћења.....	73
в) Садашње (pro futuro) и будуће (de praeterio) клаузуле.....	73

г) Позитивне и негативне клаузуле.....	74
2.1.2. Ограничења и изузеци од највећег повлашћења.....	74
а) Ограничења од клаузуле највећег повлашћења.....	74
б) Изузеци од клаузуле најповлашћеније нације.....	76
2.2. Национални третман	79
2.3. Минимални систем	80
2.4. Начело реципроцитета (узајамности)	81
2.5. Преференцијални третман	82
2.6. Систем отворених врата.....	83

ГЛАВА VI

НОВИ МЕЋУНАРОДНИ ЕКОНОМСКИ ПОРЕДАК	85
1. Борба за нови међународни економски поредак.....	85
2. Међународни економски поредак до појаве глобализације.....	85
3. Процес глобализације и МТП.....	86

ГЛАВА VII

СУБЈЕКТИ МТП	93
1. Држава као субјект МТП.....	93
1.1. Држава као субјект општих економских односа	93
1.2. Држава као субјект пословних односа.....	94
2. Економска сувереност, економска територија и економске границе државе	95
а) Економски суверенитет државе.....	95
б) Економска територија и економске границе државе.....	96
2.1. Царинске уније.....	97
2.2. Слободне царинске зоне.....	97
3. Сувереност и право имунитета државе у међународним трговачким пословима	100

ГЛАВА VIII

МЕЋУНАРОДНЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ КАО СУБЈЕКТИ МТП.....	103
1. О међународној заједници и међународним организацијама	103
ОДСЕК I	
1. Организација Уједињених Нација (ОУН).....	106
2. Стварање универзалне трговинске организације	107
2.1. Општи споразум о царинама и трговини.....	109
2.1.1. Текст и принципи GATT-а	109
2.1.2. Правила GATT-а.....	110
3. Светска трговинска организација - СТО (WTO).....	112
3.1. Настанак WTO	112
3.2. WTO и основне стратешке промене	113

3.3. Функције, циљеви и начела WTO	113
3.4. Природа и структура WTO	114
3.5. Органи WTO.....	115
3.6. Приступање у WTO и положај СЦГ	115
4. Конференција Уједињених нација о трговини и развоју (UNCTAD)..	116
5. Организација Уједињених нација за индустријски развој (UNIDO)..	119
6. Међународни институт за унификацију правила приватног права (UNIDROIT)	120
7. Међународна трговинска комора (ICC).....	122
8. Комисија УН за међународно трговинско право (UNCITRAL).....	124
9. Међународне финансијске организације	128
9.1. Међународни монетарни фонд – ММФ (IMF).....	128
9.2. Група Светске банке.....	129
9.2.1. Међународна банка за обнову и развој (IBRD)	129
9.2.2. Међународно удружење за развој (IDA)	131
9.2.3. Међународна финансијска корпорација (IFC)	133
9.2.4. Мултилатерална агенција за инвестиционе гаранције (MIGA).....	134
9.2.5. Међународни центар за решавање инвестиционих спорова (ICSID).....	136
ОДСЕК II	
1. Правни основ међународног регионалног привредног удруживања ..	139
2. Регионалне економске комисије ОУН	140
3. Организација за економску сарадњу и развој (OECD)	141
3.1. Оснивање	141
3.2. Органи OECD	142
3.3. Делатност OECD	142
4. Европска унија.....	143
4.1. Историјски аспекти настанка ЕУ	143
4.2. Структура и правни карактер Европске уније	148
4.3. Институције и органи Европске Уније	150
а) Европски парламент.....	151
б) Европски савет.....	152
в) Савет ЕУ (Савет министара).....	153
г) Комисија ЕУ.....	154
д) Правосудни органи ЕУ.....	155
да) Суд правде.....	155
дб) Суд прве инстанце.....	156
дв) Суд за европско рачуноводство.....	157
4.4. Правни режим јединственог тржишта ЕУ	157
4.5. Европска Унија и СЦГ	158
4.5.1. Правни оквир сарадње ЕУ и СЦГ	160

а) Економска реконструкција и реформа.....	162
б) Изградња институција и државне управе ("добро" управљање").....	162
в) Економски развој.....	163
г) Социјални развој и цивилно друштво.....	163
д) Остале активности.....	163
5. Савет за узајамну економску помоћ (СЕВ)	164
6. Заједница Независних Држава - ЗНД (CIS).....	164
6.1. Оквири правне регулативе привредних односа ЗНД	165
6.2. Оснивање Економске уније ЗНД.....	167
6.2.1. Основни принципи и циљеви Уније	168
6.2.2. Органи и чланство у Економској унији.....	169
7. Латинско америчка зона слободне трговине (LAFTA).....	170
8. Удружење за слободну трговину земаља Централне Америке	171
9. Северно-амерички споразум о слободној трговинској размени (NAFTA)	171
10. Азијско-пацифичка економска корпорација (АРЕС).....	171
11. Организација земаља извозника нафте (ОРЕС)	172
12. Магреб (Maghreb).....	172

ГЛАВА IX

1. Увод.....	173
2. Предузећа као субјекти трансфера капитала и обављања привредних делатности у иностранству	174
2.1. Оснивање предузећа у иностранству	174
2.1.1. Увод	174
2.1.2. Домаћи прописи и пракса у вези са оснивањем предузећа у иностранству.....	175
2.1.3. Права, обавезе и одговорности оснивача и предузећа у иностранству.....	177
2.1.4. Представништва, пословне јединице и пословнице у иностранству.....	179
2.1.5. Престанак предузећа, представништва и пословних јединица у иностранству	180
3. Поверавање обављања привредне делатности страним правним лицима.....	181
4. Мултинационалне компаније као облик пословања иностранству....	183
4.1. Појам и особине	183
4.2. Међународни извори права о транснационалним компанијама универзалног карактера.....	184
4.3. Начин пословања и контрола управљања	185

4.3.1. Холдинг као институционални облик корпоративног система пословања.....	187
5. Оснивање предузећа и транснационалне компаније регионалних економских групација.....	188
5.1. Примарно право настањивања и основне карактеристике предузећа ЕУ.....	188
5.2. Право конкуренције и државна помоћ.....	191
6. Карактеристике мултинационалних предузећа Заједнице Независних Држава (ЗНД – CIS).....	191
6.1. Општи правни оквири.....	191
6.2. Примери мултинационалних предузећа ЗНД.....	194
7. Предузећа других регионалних организација.....	194
8. Оф-шор (е. Off-shore) компаније.....	195
8.1. Увод.....	195
8.2. Опште карактеристике оф-шор предузећа.....	196
8.3. Оф-шор предузеће у функцији смањења пореског терета.....	196
8.4. Функција оф-шор компанија у служби анонимности и сигурности капитала.....	197

ГЛАВА X

ОДСЕК I

Административна ограничења у спољнотрговинском промету СЦГ	199
1. Увод.....	199
2. Карактеристике, облици и методе трговинских ограничења.....	200
2.1. Традиционални облици административно – трговинских ограничења.....	200
2.2. Међународна класификација нетарифних мера и метода.....	202
3. Утицај административних аката и мера ограничења на пуноважност уговора о регулисању пословних односа.....	204
4. Позитивно-правни аспекти регулативе СЦГ о преласку са режима контингента на режим квота.....	205
5. Савремене тенденције у примени и контроли примене нетарифних трговинских мера.....	207

ОДСЕК II

Државно–правни оквири спољнотрговинског пословања.....	210
1. Увод.....	210
2. Спољнотрговинско пословање у ужем смислу.....	211
3. Обавезе предузећа и других правних лица у пословању са иностранством.....	212
3.1. Основне обавезе предузећа.....	212
3.2. Посебне обавезе предузећа.....	214
3.2.1. Обавеза пријаве спољнотрговинског посла.....	214

3.2.2. Обавеза обавештавања о пословању са иностранством	215
3.2.3. Обавеза прибављања уверења	216
а) Уверење о домаћем пореклу робе	216
б) Уверење о вишој сили, о пореклу робе из треће земље и о роби која се увози ради извоза	217
в) Уверење о директној пошиљци	218
г) Уверење о домаћем пореклу робе EUR 1 за робу у извозу	218
3.2.4. Обавезе условљене врстом робе	219
3.2.5. Обавеза вођења евиденције о закљученом спољнотрговинском послу	219
4. Увоз и извоз робе	219
4.1. Облици извоза и увоза	219
4.2. Одређивање времена увоза и извоза робе	221
4.3. Посебни облици увоза и извоза	222
4.3.1. Привремени извоз и увоз	222
4.4. Законодавни оквири заснивања послова извоза и увоза	225
5. Посебни облици спољнотрговинског промета	227
6. Услуге у спољнотрговинском промету	230
7. Унапређење извоза робе и услуга	230
8. Улагање средстава у страна предузећа	231
9. Обављање банкарских, финансијских и послова осигурања и реосигурања у иностранству	232
10. Привремене мере у спољнотрговинском промету	233
11. Чување угледа у спољнотрговинском промету и контрола пословања	234
12. Контрола и праћење спољнотрговинског промета	235
13. Права физичких лица у спољнотрговинском промету	235
ОДСЕК III	
Царински прописи	237
1. Опште напомене	237
2. Основне одредбе Царинског закона	237
2.1. Предмет регулисања	237
2.2. Начела царинског поступка	238
2.3. Дефиниције основних појмова	238
2.4. Царински надзор и контрола	241
2.5. Обавеза плаћања увозних дажбина	241
2.5.1. Обавеза плаћања царине	242
2.5.2. Ослобађање од плаћања увозних дажбина	246
2.5.2.1. Ослобођења <i>ratione personae</i>	246
2.5.2.2. Ослобођење плаћања увозних дажбина по критеријуму <i>ratione materię</i>	248
3. Царински поступак	249
	XV

3.1. Царински поступак увоза робе	249
3.1.1. Улаз робе у царинско подручје	249
3.1.2. Декларисање робе	249
3.1.3. Обавеза одређивања царински дозвољеног поступања или употребе робе	249
3.2. Посебни царински поступци	253
3.2.1. Поступак транзита	253
3.2.2. Поступак царинског складиштења	254
3.2.3. Поступак активног оплемењивања	255
3.2.4. Поступак прераде робе под царинском контролом	256
3.2.5. Поступак привременог увоза	257
3.2.6. Поступак пасивног оплемењивања	257
3.3. Поступак извоза робе	257
3.3.1. Царински поступак са робом у слободним зонама	258
3.3.2. Царински поступак са робом у промету Србије са Црном Гором	258
4. Организација Управе царина	259

ГЛАВА XI

МЕЂУНАРОДНО ПРИВРЕДНО СУДСТВО И ПРИВРЕДНЕ

АРБИТРАЖЕ	263
-----------------	-----

ОДСЕК I

Међународно привредно судство	263
-------------------------------------	-----

1. Увод	263
---------------	-----

1.1. Међународни суд правде	263
-----------------------------------	-----

1.2. Стални арбитражни суд у Хагу	264
---	-----

1.3. Суд правде Европске Уније	265
--------------------------------------	-----

ОДСЕК II

Међународне трговинске арбитраже	266
--	-----

1. Појам	266
----------------	-----

2. Извори права за међународне трговинске арбитраже	267
---	-----

2.1. Национални правни извори	267
-------------------------------------	-----

2.2. Међународни извори арбитражног права	269
---	-----

3. Врсте међународних привредних арбитража	272
--	-----

3.1. <i>Ad hoc</i> арбитраже	273
------------------------------------	-----

3.2. Институционалне арбитраже	273
--------------------------------------	-----

4. Арбитражни споразум	275
------------------------------	-----

4.1. Битни елементи арбитражног споразума	276
---	-----

5. Арбитрабилност	277
-------------------------	-----

5.1. "Компетенција - компетенције"	277
--	-----

6. Основне карактеристике поступка пред арбитражама	283
---	-----

6.1. Избор арбитра	283
--------------------------	-----

6.2. Арбитражни поступак.....	284
6.3. Доношење одлуке.....	284
7. Постарбитражни поступак.....	285
7.1. Правна средства против арбитражне одлуке.....	285
7.2. Признање и извршење арбитражне одлуке.....	285
8. Значајни центри међународне трговинске арбитраже.....	286
8.1. Арбитражни суд Међународне трговинске коморе (МТК) у Паризу.....	286
8.2. Арбитража Трговинске коморе Цириха.....	286
8.3. Арбитража Америчког арбитражног удружења.....	287
8.4. Међународни трговински арбитражни суд при Трговинско-индустријској комори Руске Федерације.....	287
8.5. Међународна трговинска арбитража при Трговинско-индустријској комори Украјине, Кијев.....	288
8.6. Лондонски суд међународне арбитраже.....	288
8.7. Спољнотрговинска арбитража при Привредној комори Србије у Београду.....	288
8.8. Други значајни центри међународне трговинске арбитраже.....	289
9. Опредељење за одређену арбитражу.....	290
Литература.....	291